

dr hab. Marcin Walasik prof. UAM
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Poznań, dnia 28 września 2020 r.

Opinia

w przedmiocie dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego

dr. hab. Tadeusza Zembrzuskiego

w związku z postępowaniem awansowym na stanowisko profesora uczelni

I. Informacje wstępne

Pan dr hab. Tadeusz Zembrzuski w 2007 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych, a w 2018 r. stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych. Począwszy od 2007 r. jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Postępowania Cywilnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. W dniu 27 sierpnia 2020 r. złożył wniosek w postępowaniu awansowym na stanowisko profesora uczelni. Po zapoznaniu się z materiałami, które stanowiły załączniki do wniosku, oraz kierując się zdobytą w ramach prowadzonej pracy naukowej własną znajomością osiągnięć Kandydata przedstawiam następującą opinię w przedmiocie dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego.

II. Dorobek naukowy

Dorobek naukowy Pana dr. hab. Tadeusza Zembrzuskiego zasługuje na bardzo wysoką ocenę. Jest obszerny pod względem ilościowym i obejmuje 122 pozycje, w tym 4 artykuły w języku angielskim, a 1 dodatkowo w języku chińskim, oraz 4 prace powstałe we współautorstwie. Dorobek ten jest również zróżnicowany w zakresie rodzaju publikacji. Znajdują się w nim monografie, redakcje naukowe opracowań zbiorowych, rozdziały w monografiach, partie w podręcznikach do postępowania cywilnego oraz w komentarzach do Kodeksu postępowania cywilnego, a także artykuły ogłaszane w cenionych i prestiżowych czasopismach prawniczych, w tym w takich jak: Orzecznictwo Sądów Polskich, Palestra, Państwo i Prawo, Polski Proces Cywilny, Przegląd Sądowy, Rejent, Studia Prawnicze, czy Monitor Prawniczy. Publikowane artykuły obejmują studia, opracowania zagadnień prawnych,

mniejsze przyczynki oraz glosy do orzeczeń Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, jak również sprawozdania z konferencji oraz publikacje popularnonaukowe. Należy przy tym zauważyć, że oceniany dorobek naukowy został zgromadzony w sposób niezwykle systematyczny. Kandydat od 2005 r. regularnie w każdym kolejnym roku ogłasza nowe prace, przy czym w ostatnich trzech latach istotnie zintensyfikował wysiłki w tym zakresie, gdyż w tym czasie zostało opublikowanych albo przygotowanych do druku ponad 30 pozycji. Świadczy to o bardzo dobrej organizacji warsztatu naukowego oraz determinacji w stałym poszerzaniu listy osiągnięć naukowych.

Od strony merytorycznej analiza dorobku naukowego wskazuje na rozległe zainteresowania badawcze Pana dr. hab. Tadeusza Zembruskiego. Obejmują one wiele sfer krajowego postępowania cywilnego, począwszy od procesu cywilnego, przez postępowanie nieprocesowe, a skończywszy na sądowym postępowaniu egzekucyjnym. W tych blokach tematycznych na wyróżnienie zasługują prace poświęcone szeroko rozumianym środkom zaskarżenia w postępowaniu cywilnym. Publikacje z tego zakresu podejmują przede wszystkim problematykę skargi kasacyjnej, i to zarówno w sposób kompleksowy w trzykrotnie wydawanej monografii, jak i od strony przyczynkarskiej w licznych artykułach dotyczących różnych zagadnień związanych z funkcjonowaniem tego środka w praktyce sądowej. Kolejnym środkiem zaskarżenia, który został wszechstronnie scharakteryzowany w ramach ocenianego dorobku, jest zażalenie. Wyrazem zaufania środowiska procesualistów cywilnych do kompetencji Kandydata w tej mierze było powierzenie całościowego opracowania problematyki zażalenia w tomie Systemu Prawa Procesowego Cywilnego, który został poświęcony środkom zaskarżenia. Oprócz skargi kasacyjnej i zażalenia w dorobku naukowym znajdują się także rozliczne analizy dotyczące poszczególnych aspektów apelacji oraz skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, a także skargi nadzwyczajnej. Po gruntownych zmianach postępowania cywilnego, które weszły w życie w 2019 r., dorobek ten dodatkowo powiększył się o rozprawy zawierające systemowe spojrzenie na stan regulacji z zakresu apelacji (*Dokąd zmierza apelacja w postępowaniu cywilnym*, Przegląd Sądowy 2019, nr 7 – 8) oraz zażalenia (*Zażalenie po nowelizacji, czyli o standardzie środka zaskarżenia*, Palestra 2019, nr 11-12).

Istotne miejsce w dorobku naukowym zajmuje także działalność związana z przedstawianiem i przybliżaniem procesowych zagadnień prawnych występujących w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Publikacje dotyczące tego przedmiotu powstają w związku z zatrudnieniem w Biurze Studiów i Analiz tegoż Sądu i mają wiele walorów. Przede wszystkim pozwalają na bieżącą orientację w problemach, które powstają w praktyce sądów

powszechnych, a ponadto zapełniają metodologiczną lukę, która wynika z braku możliwości prezentowania przez Sąd Najwyższy wszystkich materiałów wykorzystywanych na potrzeby rozstrzyganego zagadnienia prawnego. Orzecznictwo z tego zakresu, dzięki analizom podejmowanym przez Kandydata, może znaleźć szersze osadzenie w teorii prawa procesowego cywilnego, co ożywczo wpływa na jej związki z praktyką stosowania tego prawa. Przy ocenie dorobku naukowego należy nadto zwrócić uwagę na zaangażowanie w prace nad komentarzami do Kodeksu postępowania cywilnego. Kandydat jest autorem opracowań obejmujących objaśnienia do licznych przepisów, w tym regulujących kluczowe instytucje, takie jak: dopuszczalność drogi sądowej, współuczestnictwo procesowe, postępowanie dowodowe, czy skarga kasacyjna. W dorobku naukowym znajduje się także 9 publikacji w księgach jubileuszowych dedykowanych zasłużonym akademikom. Zaproszenia do tego rodzaju ksiąg mogą zostać uznane za wyraz zaufania do merytorycznych kompetencji Kandydata, a także stanowią potwierdzenie integracji ze światem nauki prawa.

W ramach oceny osiągnięć naukowych na szczególne wyeksponowanie zasługuje dorobek uzyskany po złożeniu wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego. Dorobek ten należy uznać za znaczący zarówno pod względem merytorycznym, jak i ilościowym, gdyż składa się nań blisko 40 pozycji, w tym 3 w języku angielskim. Kandydat w tym czasie podjął się przede wszystkim redakcji naukowej komentarza do przepisów zmieniających Kodeks postępowania cywilnego, które weszły w życie w 2019 r. Praca ta jest bardzo udana i przyniosła trudną do przecenienia pomoc praktyce prawniczej, która do tej pory boryka się z licznymi problemami interpretacyjnymi na tle nowych regulacji. Oprócz tego w tym okresie powstały samodzielne prace poświęcone nowelizacji, a także rozprawy (w języku polskim i angielskim) dotyczące nowej instytucji skargi nadzwyczajnej. Kontynuowana była również działalność związana z udziałem w tworzeniu i rozwijaniu komentarzy do Kodeksu postępowania cywilnego. W tym również czasie szczególne uznanie w środowisku naukowym i zawodowym uzyskała monografia *„Nieważność postępowania w procesie cywilnym”* (Warszawa 2017), która stanowiła główne osiągnięcie naukowe przedstawione pod ocenę w postępowaniu habilitacyjnym. Pozycja ta została mianowicie wyróżniona w 2018 r. w Konkursie ku pamięci Stanisława Bukowieckiego o nagrodę Prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej na najlepszą pracę habilitacyjną, a także w 2019 r. w konkursie Redakcji Przeglądu Sądowego oraz Wolters Kluwer na książkę prawniczą najbardziej przydatną w praktyce wymiaru sprawiedliwości w 2017 r.

Kandydat bierze również bardzo aktywny udział w życiu naukowym. Do tej pory wygłosił ponad 30 referatów na konferencjach naukowych, wśród których wyróżnia się między

innymi wystąpienie na Ogólnopolskim Zjeździe Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w 2019 r., którego przedmiotem była skarga nadzwyczajna. Tematyka wszystkich prezentowanych referatów jest zgodna z profilem zainteresowań w dziedzinie postępowania cywilnego. Kandydat ponadto w sposób bierny brał udział w 11 konferencjach mających charakter międzynarodowy, z czego miejsce obrad 8 konferencji leżało zagranicą. Dodatkowo oceniany dorobek obejmuje 11 wystąpień problemowych na seminariach naukowych organizowanych przez jednostki akademickie w Warszawie, Łodzi i Krakowie oraz przez instytucje państwowe.

Całokształt dorobku naukowego Pana dr. hab. Tadeusza Zembrzuskiego odznacza się ogromną wszechstronnością i rozpiętością. Publikowane prace charakteryzuje bardzo rzetelne podejście do źródeł i wyjątkowo staranna kwerenda. W podejmowanej tematyce dominują przede wszystkim zagadnienia problemowe, które są opracowywane od strony analitycznej i pod kątem poszukiwania optymalnego i satysfakcjonującego rozwiązania. W wystąpieniach i publikowanych pracach nie brak propozycji zmian legislacyjnych, co świadczy o w pełni krytycznym podejściu do głównego przedmiotu badań, jakim jest obowiązujące prawo. Prezentowaną postawę naukową można określić jako w pełni odpowiedzialną, a zarazem dociekliwą i pozbawioną jakiegokolwiek rutyny. Kandydat dzięki temu należy do grona nie tylko doświadczonych, lecz równocześnie dojrzałych przedstawicieli nauki prawa procesowego cywilnego, którego aktywność naukowa w istotny sposób przyczynia się do rozwoju procesualistyki cywilnej i poszerza ogólną wiedzę w tej dziedzinie.

III. Dorobek dydaktyczny

Dorobek dydaktyczny Pana dr. hab. Tadeusza Zembrzuskiego należy ocenić bardzo wysoko. Na dorobek ten składa się zróżnicowana w zakresie formy aktywność, która była realizowana nie tylko na macierzystej uczelni, lecz także we współpracy z innymi ośrodkami naukowymi oraz jednostkami o charakterze pozanaukowym. Dorobek ten obejmuje prowadzenie zajęć, w tym wykładów, a także prelekcje dla studentów nieprzewidziane programem studiów oraz wystąpienia w ramach szkoleń zawodowych dla praktykujących prawników. Działalność ta w pełni odpowiada zainteresowaniom naukowym i jest bardzo rozległa pod względem przedmiotowym.

Kandydat przez cały okres zatrudnienia na macierzystej uczelni realizował pensum dydaktyczne, w ramach którego prowadził ćwiczenia z postępowania cywilnego, wykład kursowy z postępowania cywilnego, wykłady specjalizacyjne z sądowego postępowania

egzekucyjnego oraz z postępowań odrębnych, a także seminaria z postępowania cywilnego, w tym seminarium magisterskie. W ramach tego seminarium wypromował 11 prac magisterskich, przy czym jedna z nich, nosząca tytuł „Dowód prima facie w postępowaniu cywilnym”, została wyróżniona III nagrodą w III edycji Konkursu o nagrodę Prezesa Prokuraturii Generalnej RP za najlepszą pracę magisterską z zakresu prawa sądowego. Ponadto zrecenzował 17 prac magisterskich.

Kandydat jest również zaangażowany w działalność studenckiego ruchu naukowego. W tym zakresie pełni funkcję opiekuna Koła Naukowego Prawa Procesowego, a także był opiekunem Prawniczego Akademickiego Klubu Turystycznego „PAKT”. Na tym polu współpracuje ze studentami także poprzez prowadzenie doraźnych wykładów, warsztatów z pisania pism procesowych oraz organizację symulacji rozpraw sądowych w sprawach cywilnych.

Kandydat po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego bardzo aktywnie bierze także udział w procesie kształcenia kadry naukowej. Do tej pory czterokrotnie pełnił funkcję członka komisji powoływanej do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego, w tym dwukrotnie w roli recenzenta, a raz jako sekretarz. Dwukrotnie został również powołany do pełnienia obowiązków recenzenta rozpraw doktorskich. Także dwukrotnie występował w roli promotora pomocniczego w przewodach doktorskich, a obecnie w jednym przewodzie, który pozostaje w toku, działa jako samodzielny promotor.

Na szeroką skalę Kandydat prowadzi również działalność edukacyjną związaną z doskonaleniem zawodowym prawników. Aktywność w tej dziedzinie obejmuje prowadzenie szkoleń i wykładów specjalizacyjnych, których adresatami są sędziowie, w tym sędziowie Sądu Najwyższego, referendarze sądowi, adwokaci, radcowie Prokuraturii Generalnej RP i radcowie prawni, a także aplikanci radcowscy. Szczególną uwagę w tej mierze zwraca objęcie wykładów dotyczących środków zaskarżenia w postępowaniu cywilnym na Podyplomowym Studium Prawa Konkurencji organizowanym przez Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, a także stała współpraca z Okręgową Izbą Radców Prawnych w Warszawie polegająca na prowadzeniu cyklicznych wykładów szkoleniowych z zakresu postępowania cywilnego.

IV. Dorobek organizacyjny

Dorobek Pana dr. hab. Tadeusza Zembrzuskiego w sferze organizacyjnej jest znaczący i zasługuje na wysoką ocenę. Dorobek ten obejmuje wiele zróżnicowanych form aktywności. Działalność na tym polu obejmuje zarówno obowiązki w zakresie administracji akademickiej,

jak i organizacji nauki. Kandydat pełni na macierzystej uczelni funkcję koordynatora bloku specjalizacyjnego Sądowa Ochrona Praw Prywatnych, a także przez dwie kadencje był członkiem Wydziałowej Komisji Wyborczej na Wydziale Prawa i Administracji. Kandydat poza tym jest członkiem ciał naukowych, w tym Rady Naukowej Polskiego Instytutu Notarialnego oraz Towarzystwa Naukowego Procesualistów Cywilnych, a także wchodzi w skład kolegium redakcyjnego (Editorial Board) AJEE Journal – Access to Justice in Eastern Europe. W ramach działalności organizacyjnej brał ponadto udział w przygotowaniu 4 konferencji naukowych, w tym Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w 2009 r., podczas którego pełnił funkcję sekretarza.

Osobno należy zwrócić uwagę na zaangażowanie w prace legislacyjne nad nowym Kodeksem postępowania cywilnego. Kandydat w celu wykonywania zleceń na opracowania przygotowawcze z tego zakresu został powołany do składu Zespołu Problemowego ds. postępowania cywilnego działającego przy Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości. Prace te zostały jednak przerwane w 2015 r. Kandydat przyczynia się również do realizacji zadań należących do Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, w którym jest zatrudniony od 2009 r., pełniąc czynności specjalisty ds. orzecznictwa w Izby Cywilnej Sądu Najwyższego.

Kandydat czynnie uczestniczy także w procesie mającym na celu utrzymanie właściwego poziomu merytorycznego publikacji, które ukazują się w dziedzinie postępowania cywilnego. Podejmuje się w tym zakresie pełnienia obowiązków recenzenta kierowanych do druku monografii, jak i prac nadsyłanych do periodyków prawniczych.

V. Konkluzja

W konkluzji przedstawionych uwag stwierdzam, że oceniany dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny jest znaczący i zasługuje sumarycznie na bardzo wysoką ocenę. W związku z tym składam w najwyższym stopniu pozytywną opinię w przedmiocie wniosku Pana dr. hab. Tadeusza Zembrzuskiego złożonego w postępowaniu awansowym na stanowisko profesora uczelni.

